

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**НЕЮРИСДИКЦІЙНІ ФОРМИ ЗАХИСТУ
ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

МОНОГРАФІЯ

Львів
«Галицька видавнича спілка»
2020

УДК 346.2/.3:346.93

*Рекомендувала до друку вчена рада
Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 7 від 26.02.2020 року)*

За загальною редакцією

М. С. Долинської, доктора юридичних наук, доцента, завідувача кафедри господарсько-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ.

Упорядник

А. В. Яновицька, кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ.

Рецензенти:

М. В. Ковалів, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ.

І. О. Личенко, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права та процесу ННПП Національного університету «Львівська політехніка».

Неюрисдикційні форми захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання: монографія / Н. В. Ільків, М. С. Долинська та ін.; за заг. ред. д. ю. н. М. С. Долинської. — Львів : ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2020. — 174 с.

ISBN

У колективній монографії розглянуто окремі неюрисдикційні форми захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарської діяльності, серед них нотаріальна та переговорна форми, медіація. Визначено проблеми та перспективи захисту господарських інтересів у третейських судах, арбітражах та інших неюрисдикційних органах.

Видання буде цікавим для викладачів, здобувачів вищої освіти, юристів-науковців та юристів-практиків, керівників та учасників господарських товариств і підприємств, а також усіх тих, кого цікавлять різні форми захисту прав суб'єктів господарювання.

УДК 346.2/.3:346.93

ISBN

© Ільків . В., Долинська М. С. та ін., 2020

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Бутинська Роксолана Ярославівна — (розділ 5) кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри господарсько-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ.

Гамалюк Богдан Михайлович — (розділ 4) кандидат наук з державного управління, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ.

Долинська Марія Степанівна — (розділ 2) доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ.

Ільків Наталія Володимирівна — (розділ 1) кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ.

Мелех Любомира Володимирівна — (розділ 3) кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри господарсько-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ.

Хомко Леся Василівна — (розділ 7) кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ.

Яновицька Анна Віталіївна — (передмова; розділ 6) кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін юридичного факультету Львівського державного університету внутрішніх справ.

РОЗДІЛ 4

ПЕРЕГОВОРИ ТА ПРЕТЕНЗІЙНИЙ ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СПОРІВ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У процесі господарської діяльності не виключені спори між сторонами. Враховуючи, що кожен спір має матеріальний інтерес, то на перший план виходить швидкість його вирішення.

Переговори та претензійний порядок у вирішенні спорів між суб'єктами господарювання є одним із важливих елементів досудового врегулювання спору.

Здійснюючи переговори або висуваючи претензії, один суб'єкт господарювання вказує іншому на його неправильні дії або помилки, які неправомірно зачіпають його інтереси, і вимагає їх усунення або виправлення добровільно, посилаючись при цьому на нормативний акт і фактичні обставини справи. У цьому полягає суть переговорів та заявлення претензії. І якщо суб'єкт господарювання-контрагент задовольняє висунуту вимогу, то відпадає потреба передавати справу для розв'язання до судових органів.

Над даною проблематикою працювали ряд науковців, серед яких слід відмітити О.Боброва, О. Гойка, Ю Зозуляк, Г. Солина, Г. Єрьоменка та інші. Правовою основою здійснення претензійного порядку є норми Господарського кодексу України та Господарського процесуального кодексу України, якщо інший порядок не встановлений спеціальним законодавством, яке регулює конкретний вид господарських відносин. Серед спеціальних нормативних актів слід виділити статут автомобільного транспорту України, статут залізниць України, Кодекс торговельного мореплавства України, Повітряний кодекс України. Також слід звернути увагу на розроблені Міністерством юстиції України Рекомендації «Про порядок ведення претензійної та позовної роботи на підприємстві, в установі, організації» №35-14/7 від 23.01.2007р., в яких здійснюється

методична допомога господарським керівникам, підприємцям, працівникам юридичної служби та іншим структурним підрозділам в організації ведення претензійної роботи.

Основною метою переговорів та претензійної роботи є усунення або попередження негативного впливу на виробництво з боку контрагентів - суб'єкта господарювання шляхом застосування до них правових норм. Зокрема виставлені вимоги у претензіях, або під час переговорів між представниками суб'єктів господарювання дають можливість бухгалтерії, юридичному відділу, або іншим структурним підрозділам контролювати виконання договірних зобов'язань, витрачання матеріалів, стягувати з конкретних посадових осіб збитки.

Відповідно до ст. 19 ГПК України передбачено правило, що суб'єкти господарювання вживають заходів для досудового врегулювання спору за домовленістю між собою або у випадках, коли такі заходи є обов'язковими згідно із законом¹¹⁶.

Завдання переговорів та претензійної роботи на суб'єкті господарювання полягають у:

- відновленні порушених прав і захисті законних інтересів підприємства;
- виявленні причин і умов невиконання завдання і зобов'язання, виготовлення продукції неналежної якості, крадіжок майна, безгосподарності та інших порушень;
- попередженні порушень державної, планової, договірної дисципліни та чинного законодавства;
- покращенні економічних показників господарської діяльності підприємства;

¹¹⁶ Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 року № 1798-ХІІ. Дата оновлення: 08.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення: 08.02.2020)

– відшкодуванні за рахунок винних осіб нанесених підприємству збитків.

Одним із найбільш застосованих способів вирішення господарських конфліктів є переговори. Згідно проведених досліджень, розуміння важливості осіб, що ведуть переговори і володіння мистецтвом ведення переговорів багато в чому визначає успішність вирішення господарського конфлікту в цілому. Незважаючи на те, що переговори відбуваються щодня, вести їх як слід – завдання зовсім не з легких. Дуже часто суб'єкти переговорного процесу помилково зводять все до двох крайнощів: йти на поступки або притримуватися жорсткої позиції. Результат такого роду стратегії закономірно залишає в людей почуття незадоволеності, виснаження або відчуження, а нерідко і всього цього відразу. У багатьох випадках їх використання є обов'язковим у силу законодавчих та підзаконних нормативних актів (наприклад, у правочинах перевезення вантажів), або в силу угоди. Слід також зазначити, що врегулювати процедуру їх проведення складно, а тому використання залежить від волевиявлення сторін господарського спору, у зв'язку з чим сторони конфлікту нерідко не розглядають переговори як обов'язкову процедуру при його вирішенні. Тому розуміючи складність такого процесу нерідко суб'єкти господарювання здійснюють їх за допомогою посередництва (медіації).

Медіацію можна визначити як процес, під час якого незацікавлена, кваліфікована людина допомагає сторонам, втягнутим у конфлікт, досягнути взаємоприйняттого врегулювання. Посередник допомагає сторонам прийняти до згоди, полегшує і спрямовує сторони на розв'язання конфліктної ситуації. Сутність медіації полягає в тому, що сторони спірних відносин самостійно визначають посередника, який, організуючи переговори між ними та приймаючи активну участь у них, допомагає їм досягнути взаємовигідного рішення з метою вирішення господарського

спору. Медіація відрізняється від інших способів, у тому числі й від третейських судів тим, що посередник не визначає, хто із сторін конфлікту правий, а хто ні, не виносить для сторін обов'язкового рішення та не примушує їх до досягнення угоди ¹¹⁷.

Характеризуючи переваги у застосуванні такого способу вирішення спорів треба відмітити позицію Гаврилішина А.П. та Козирєва В.П., які вказують на наступні переваги, а саме: 1) оперативність вирішення господарського конфлікту та стабілізації господарських відносин, сприяння господарському обігу і покращення результатів господарської діяльності; 2) розширення можливостей реалізації права на позасудовий захист та доступ суб'єктів господарювання до нових способів вирішення спірних питань; 3) обмеження монополізму судів та зменшення корупційної складової; 4) демократичність розгляду спору.

За останні роки в Україні було зареєстровано ряд організацій, які відіграють важливу роль у сфері популяризації медіації. У 2014 році було зареєстровано два важливі громадських об'єднання: Громадська спілка «Українська академія медіації» (УАМ) та громадська організація «Національна асоціація медіаторів України» (НАМУ). Просвітницька діяльність Української академії медіації здійснюється в усіх областях України та, перш за все, орієнтована на правників, для яких постійно проводяться різноманітні інформаційні заходи з питань медіації.

Інший вид досудового порядку врегулювання господарських конфліктів – претензійний.

У літературі претензійну роботу визначають як комплекс організаційно-правових дій юридичної служби і структурних підрозділів

¹¹⁷ Носырева Е. Н. Нотариат и альтернативные процедуры урегулирования споров: Материалы науч.-практ. конфер. (15-16 февраля 2007 г.). ФРПК, 2007, с. 63.

підприємства з підготовки, розгляду претензій, обґрунтування їх необхідними документами для захисту прав та інтересів підприємства¹¹⁸.

Згідно ст. 222 ГК України учасники господарських відносин, що порушили майнові права або законні інтереси інших суб'єктів, зобов'язані поновити їх, не чекаючи пред'явлення їм претензії чи звернення до суду. У разі необхідності відшкодування збитків або застосування інших санкцій суб'єкт господарювання чи інша юридична особа - учасник господарських відносин, чії права або законні інтереси порушено, з метою безпосереднього врегулювання спору з порушником цих прав або інтересів має право звернутися до нього з письмовою претензією, якщо інше не встановлено законом¹¹⁹.

Суть претензії полягає в тому, щоб переконати боржника виконати свої зобов'язання добровільно, таким чином уникнувши подальшого звернення до суду. Тому в тексті претензії мають бути викладені як вимоги про погашення заборгованості, так і можливі негативні наслідки для боржника у разі несвоєчасного задоволення вимог. Такими наслідками можуть бути покладення на боржника судових витрат у разі звернення заявника до суду, витрат на оплату послуг адвоката, експерта, суми нарахованої пені, 3% річних, індексу інфляції за період прострочення, штрафу, арешт банківських рахунків у порядку забезпечення позову. Для боржника негативними наслідками буде те, що в будь-якому разі він поверне суму заборгованості або виконає інші зобов'язання перед заявником, однак у разі звернення до суду і з урахуванням штрафних санкцій така виплата заборгованості буде значно більшою.

При цьому до окремих відносин *не можуть застосовуватись претензійні процедури*, а саме:

¹¹⁸ Коростей В. І. Організація господарсько-правової роботи на підприємстві. Донецьк: Юго-Восток, 2008., с. 158.

¹¹⁹ Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV. Дата оновлення: 01.02.2020. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 08.02.2020)

- про визнання договорів недійсними;
- про визнання недійсними актів державних та інших органів, підприємств та організацій, які не відповідають законодавству і порушують права й охоронювані законом інтереси підприємств та організацій;
- про стягнення заборгованості за опротестованими векселями;
- про стягнення штрафів Національним банком України з банків та інших фінансово-кредитних установ;
- про звернення на заставлене майно.

Досить цікавим моментом досудового врегулювання господарських спорів є застосування цієї стадії процесу лише за бажанням суб'єктів господарювання. При цьому навіть закріплення у господарському договорі обов'язкового досудового порядку врегулювання спору не позбавляє права будь-яку сторону одразу звернутися до суду, не врегулювавши свої правовідносини спочатку в досудовому порядку. З приводу цього моменту була сформована правова позиція Пленумом Верховного Суду України Постанови «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 01.11.1996 № 9, де в п. 8 з посиланням на ч. 2 ст. 124 Конституції України, в якій зазначається: «Суд не вправі відмовити особі в прийнятті позовної заяви чи скарги лише з тієї підстави, що її вимоги можуть бути розглянуті в передбаченому законом досудовому порядку»¹²⁰. Доленосним стало рішення Конституційного Суду України в справі за конституційним зверненням ТОВ «Торговий дім «Кампус Коттон Клуб» щодо офіційного тлумачення положення ч. 2 ст. 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) від 09.07.2002 № 15-рп/2002, у якому зазначалося, що обов'язкове досудове врегулювання спорів, яке виключає можливість прийняття позовної заяви до розгляду й здійснення

¹²⁰ Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.11.1996 № 9 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96>

за нею правосуддя, порушує право на судовий захист¹²¹. Враховуючи позицію Конституційного Суду України, можна дійти таких висновків щодо важливості досудового врегулювання господарських спорів:

- осудове врегулювання не є обов'язком сторони;
- досудове врегулювання господарського спору не суперечить конституційному принципу здійснення правосуддя виключно судом;
- досудове врегулювання господарського спору є додатковим способом правового захисту;
- встановлене право особи на застосування позасудових альтернативних способів захисту прав і законних інтересів не може оспорюватися;
- під час застосування досудового врегулювання господарського спору сторони не позбавлені права звернутися до суду для вирішення конфлікту.

Водночас найбільші труднощі на практиці виникають під час вирішення питання про систему організації претензійної роботи на суб'єкті господарювання. Здійснення претензійної роботи на суб'єкті господарювання та проведення переговорів між контрагентами полягає в тому, що дані процеси можуть здійснюватися як централізовано, так і децентралізовано.

Централізована схема передбачає, що в структурі суб'єкта господарювання функціонує окремий структурний підрозділ, чи зазначені повноваження покладені на окрему посадову особу. Загалом підготовкою проекту претензій займається юридична служба суб'єкта господарювання, однак рішення про направлення претензій здебільшого залишається у компетенції керівника суб'єкта господарювання. Під час організації

¹²¹ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням ТОВ «Торговий дім» Кампус Коттон клуб» щодо офіційно-го тлумачення положення ч.2 ст. 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) від 09.07.2002 № 15-рп/2002 (Справа № 1-2/2002) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02>

ведення претензійної роботи юридична служба має керуватися Загальним положенням Про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 27.11.2008 № 1040. Також зустрічаються непоодинокі випадки коли дані повноваження виконує один із заступників керівника суб'єкта господарювання, який здійснює переговорний процес та направлення претензій.

Згідно із особливостями функціонування зазначеної схеми, окрема посадова особа, чи структурний підрозділ суб'єкта господарювання проводить збирання необхідних матеріалів, аналізує їх, формує проект претензій та відповідей на них. Цей підрозділ або посадова особа мають право вимагати від інших підрозділів матеріали, необхідні для висунення претензій або підготовки відповіді на неї.

Децентралізована схема передбачає проведення переговорів та підготовку претензій структурними підрозділами до компетенції яких відноситься окремі види діяльності з приводу яких виникли розбіжності у суб'єкта господарювання. Так, наприклад:

1) відділ матеріально-технічного забезпечення суб'єкта господарювання може проводити переговори та заявляти претензії з приводу стягнення санкцій за недопоставку, простроченню поставки продукції (товарів), відшкодування збитків пов'язаних з нестачею продукції (товарів), пошкодження продукції (товарів), поставки некомплектної продукції (товарів), неякісної продукції (товарів) тощо;

2) відділ збуту продукції (товарів) може проводити переговори та заявляти претензії з приводу стягнення санкцій за безпідставну відмову від отримання поставленої продукції (товарів) або недовибірка їх у строки, передбачені господарським договором; неповернення або прострочення повернення тари у строки, передбачені договором; незабезпечення тарою;

використання неоплаченої продукції (товарів), які прийняті на відповідальне зберігання та ін.;

3) відділ транспорту може проводити переговори та заявляти претензії з приводу стягнення санкцій за прострочення доставки вантажу; самовільне займання орендованого рухомого складу; невиконання плану перевезення та ін.;

4) бухгалтерія може проводити переговори та заявляти претензії з приводу стягнення заборгованості за несвоєчасну оплату поставленої продукції (товарів) за договором; нарахування пені, штрафу за несвоєчасну оплату виконаних робіт, наданих послуг, поставленої продукції (товарів) тощо;

5) відділ технічного контролю може проводити переговори та заявляти претензії з приводу стягнення санкцій за поставку неякісної продукції (товарів); виконання робіт, надання послуг, в яких виявлені недоліки, брак; поставку некомплектної продукції та ін.;

6) відділ механіка, енергетика, інженера може проводити переговори та заявляти претензії з приводу стягнення санкцій за прострочення поставки або недопоставку машин і обладнання, техніки, запасних частин, поставлення неякісного або некомплектного обладнання, техніки та ін.

При цьому юридична служба суб'єкта господарювання організовує ведення претензійної роботи та візує проекти претензій. Яка саме схема претензійної роботи на суб'єкті господарювання має визначатися у локальних актах. Суб'єктом господарювання зазначені процедури передбачаються у наказах або інструкціях про порядок організації та ведення претензійно-позовної роботи. Крім того, має бути належна реєстрація та облік претензій та супровідних документів, відомості про їх рівень задоволення.

Господарський процесуальний кодекс України строки пред'явлення претензій не встановлює. Враховуючи, що із зверненням про відновлення

порушеного права суб'єкт може звертатися тільки в межах строків позовної давності, то і претензії мають пред'являтися саме в межах цього строку. Претензію необхідно пред'являти з урахуванням того, що сторона, яка порушила права та законні інтереси, має право розглядати одержану претензію у визначений законом строк. Транспортне законодавство, на відміну від ГПК України визначає строки пред'явлення претензій. Так, наприклад, претензії до залізниць можуть бути заявлені протягом шести місяців¹²².

Зазначений термін обчислюється:

а) з дня видачі вантажу, багажу або вантажобагажу — для претензій про відшкодування за псування, пошкодження або недостачу вантажу, багажу та вантажобагажу;

б) через 30 діб з дня закінчення терміну доставки — для претензій про відшкодування за втрату вантажу;

в) через 2, місяці з дня прийому вантажу до перевезення — для претензій про відшкодування за втрату вантажу, що виникли з приводу перевезень у прямому змішаному сполученні;

г) через 10 діб після закінчення терміну доставки багажу чи вантажобагажу - для претензій про відшкодування за втрату багажу чи вантажобагажу;

д) від дня видачі вантажу, багажу або вантажобагажу - для претензій з приводу прострочення доставки вантажу, багажу або вантажобагажу;

е) після закінчення п'ятиденного терміну, встановленого для оплати штрафу, — для претензій про стягнення штрафу за невиконання плану перевезень;

У практиці претензійної роботи, як правило, пред'являються претензії, що виникають у зв'язку з:

¹²² Про затвердження Статуту залізниць України : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.1998 № Дата оновлення: 03.12.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF> (дата звернення: 08.02.2020)

- невиконанням або неналежним виконанням договорів перевезення, договорів оренди мана, земельних ділянок;
- невиконанням або неналежним виконанням договорів підряду;
- невиконанням або неналежним виконанням договорів поставки продукції, товарів;
- недопоставка, поставка продукції, товарів неналежної якості, з нестачею, некомплектної);
- несвоєчасною оплатою поставленої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг.

Перелік причин пред'явлення претензій не є вичерпним. І суб'єкт господарювання, чий інтереси порушено, з метою безпосереднього врегулювання спору з порушником його прав та інтересів звертається до відповідача з письмовою претензією. За наявності підстав та обґрунтованості вимог матеріали для пред'явлення претензії готує структурний підрозділ підприємства відповідно до його функцій в господарській діяльності.

Згідно п. 3 ст. 222 ГК України у *претензії зазначаються*:

- повне найменування і поштові реквізити заявника претензії та особи (осіб), якій претензія пред'являється;
- дата пред'явлення і номер претензії;
- обставини, на підставі яких пред'явлено претензію;
- докази, що підтверджують ці обставини;
- вимоги заявника з посиланням на нормативні акти;
- сума претензії та її розрахунок, якщо претензія підлягає грошовій оцінці;
- платіжні реквізити заявника претензії;
- перелік документів, що додаються до претензії.

Документи, що підтверджують вимоги заявника, додаються в оригіналах чи належним чином засвідчених копіях. Документи, які є у другої сторони, можуть не додаватися до претензії.

Претензія підписується повноважною особою заявника претензії або його представником та надсилається адресатові рекомендованим або цінним листом або вручається адресатові під розписку.

Претензія розглядається в місячний строк з дня її одержання, якщо інший строк не встановлено законодавчими актами. Обґрунтовані вимоги заявника одержувач претензії зобов'язаний задовольнити.

При перевірці матеріалів претензії *слід з'ясувати такі обставини:*

- наявність всіх документів, що підтверджують обґрунтованість претензії;
- правильність складання розрахунку;
- наявність правових підстав для визначення чи відхилення претензії.

В тих випадках, коли обов'язковими для обох сторін правилами або договором передбачено право додаткової перевірки забракованої продукції (товарів) підприємством-виготовлювачем, претензії, пов'язані з якістю та комплектністю продукції (товарів), розглядаються протягом двох місяців.

У разі необхідності може бути надіслано лист-нагадування про прискорення надання відповіді на претензію, який підписується в тому ж порядку, що і сама претензія.

При розгляді претензії підприємства в разі необхідності повинні звірити розрахунки, провести судову експертизу або вчинити інші дії для забезпечення досудового врегулювання спору.

Якщо до претензії не додані всі документи, необхідні для її розгляду, вони витребуються у заявника із зазначенням строку їх подання, який не може бути менше п'яти днів, не враховуючи часу поштового обігу. При цьому перебіг строку розгляду претензії зупиняється до одержання витребуваних документів чи закінчення строку їх подання.

Витребувані додаткові документи повинні бути такими, що дійсно необхідні для розгляду претензії і відсутні у підприємства, що розглядає претензію.

Якщо витребувані документи у встановлений строк документи не надійшли, претензія розглядається за наявними документами.

Після первинної правової оцінки претензійні матеріали у визначений на підприємстві строк передаються юридичною службою у відповідні підрозділи для надання висновку по суті претензійних вимог. Матеріали передаються під розписку.

Структурний підрозділ, який отримав претензійні матеріали, повинен у встановлений на підприємстві строк перевірити їх та надати письмовий висновок щодо обґрунтованості претензійних вимог.

У разі необхідності структурний підрозділ проводить звірку розрахунків, службову перевірку та інші дії, що забезпечують врегулювання спору в претензійному порядку. Висновок повинен бути підтверджений відповідними документами.

Юридична служба з урахуванням висновку готує проект відповіді про відхилення або визнання (повне, часткове) претензії. На підприємствах, де юридична служба відсутня, проект відповіді готує структурний підрозділ, якому передано на перевірку претензію.

Керівнику підприємства надається письмовий висновок структурного підрозділу, який перевіряв претензію та необхідні документи, що підтверджують підстави задоволення (часткового задоволення) чи відмови у задоволенні претензійних вимог.

Проект відповіді повинен містити:

- повне найменування та поштові реквізити підприємства, що дають відповідь, та підприємства, яким надсилається відповідь; дата і номер відповіді; дата і номер претензії, на яку дається відповідь; перелік доданих до відповіді документів та інших доказів (транспортні документи про

відвантаження продукції (товарів), копія платіжного доручення про перерахування заборгованості та ін.;

- коли претензію визнано повністю або частково, - визнана сума, номер і дата платіжного доручення на перерахування цієї суми чи строк та засіб задоволення претензії, якщо вона не підлягає грошовій оцінці;

- коли претензію відхилено повністю або частково - зазначені мотиви відхилення з посиланням на відповідні нормативні акти і документи, що обґрунтовують відхилення претензії, а також заявникові повинно бути повернуто оригінали документів, одержаних з претензією та надіслано документи, що обґрунтовують відхилення претензії, якщо їх немає у заявника претензії.

Відповідь на претензію підписується уповноваженою особою підприємства після візування її керівником структурного підрозділу, головним бухгалтером, юридичною службою та надсилається рекомендованим листом, листом з оголошеною цінністю чи вручається під розписку.

Претензія з копією відповіді та доказами її відправлення (квитанція про рекомендований, лист з оголошеною цінністю чи розписка про вручення) залишаються в юридичній службі.

Результати розгляду вносяться в журнал обліку претензій, пред'явлених підприємству.

Одночасно серед певних наукових кіл цивілістів існує думка про те, що претензійний порядок досудового врегулювання окремих господарських спорів взагалі не потрібен, бо він діяв ефективно лише завдяки особливостям радянської господарської системи, а в нових умовах не може ефективно застосовуватись.

Таким чином проведення переговорів між контрагентами або надіслання претензії є засобом урегулювання конфлікту між сторонами без втручання державних органів або господарського суду. Розвиток

зазначених процедур примирення в сучасній національній системі законодавства є необхідною умовою у побудові ефективного економічного середовища держави та створення системи захисту порушених суб'єктивних прав та інтересів господарюючих суб'єктів.